

การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่โครงการแก้มลิง พื้นที่ตำบลเกาะเปาะ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

Creating Public Participation Processes for The Development of 'Kaem Ling' (Monkey Cheek) Water Retention Areas in Koh Po Sub-District, Nong Chik District, Pattani Province

นุริยะห์ ภูนิง¹, มูฮำหมัดฟาอิส ยูโซ๊ะ¹, ซิตีฟาตีเมาะ ดานี¹, วันฮารรงค์ บินอิสริส¹

¹คณะมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 406600212@yru.ac.th

²คณะมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 406600212@yru.ac.th

³คณะมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 406600212@yru.ac.th

อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, wanharong.b@yru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงการแก้มลิงในพื้นที่ตำบลเกาะเปาะ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี (2) เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่โครงการแก้มลิงให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนในพื้นที่ตำบลเกาะเปาะ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ รวมจำนวน 29 คน ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาและการตีความเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นในลักษณะการรับรู้ข้อมูล การเข้าร่วมกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นในเวทีประชาคม อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการตัดสินใจเชิงนโยบายยังมีข้อจำกัด ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ ความไว้วางใจต่อหน่วยงานรัฐ บทบาทของผู้นำชุมชน การสื่อสารที่เปิดกว้าง และการตระหนักถึงประโยชน์ของโครงการ และ 2) แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมควรส่งเสริมการสื่อสารสองทาง การสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสนับสนุนศักยภาพผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีบทบาทในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนและความยั่งยืนของโครงการในระยะยาว

คำหลัก: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การพัฒนาชุมชน, โครงการแก้มลิง

Abstract

This research aimed to (1) examine the process of public participation in the development of the Kaem Ling (Monkey Cheek) Project in Ko Po Subdistrict, Nong Chik District, Pattani Province; and (2) propose guidelines to promote and enhance effective and sustainable public participation in the development of the project area. The study employed a qualitative research methodology. Data were collected from 29 key informants, including community leaders, community representatives, government officials, and local stakeholders, through in-depth interviews, focus group discussions, and participant observation. The data were analyzed using content analysis and descriptive interpretation. The findings indicated that 1) public participation occurred in the forms of receiving information, participating in activities, and expressing opinions in community forums. However, participation in policy decision-making processes remained limited. Key factors influencing participation included trust in government agencies, the role of community leaders, open communication, and awareness of the project's benefits. And 2) Appropriate development guidelines should promote two-way communication, create spaces for knowledge exchange, and strengthen the capacity of local leaders to enable people to participate in all stages of the development process, leading to community empowerment and the long-term sustainability of the project

Keywords: Public participation, Community development, Kaem Ling (Monkey Cheek) Project

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศและการบริหารจัดการภาครัฐในปัจจุบันให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัย การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกลไกสำคัญ ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น เนื่องจากการมีส่วนร่วมช่วยให้การบริหารงานภาครัฐมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ลดปัญหาการทุจริต และสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ โครงการแก้มลิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นทฤษฎีหนึ่งในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ตามแนวทางการบริหารจัดการด้านน้ำท่วมล้น (Flood management) ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ทรงตระหนักถึงภัยที่ร้ายแรงของวิกฤติน้ำท่วมกรุงเทพฯ และทรงมีพระราชดำริ ในการแก้ไขปัญหาด้วยกันหลายประการ อาทิ การเร่งระบายน้ำออกสู่ทะเลผ่านแนวคลองทางฝั่งตะวันออก

ของกรุงเทพฯ การเพิ่มพื้นที่สีเขียวเพื่อป้องกันการขยายตัวของเมือง และแปรสภาพให้เป็นทางระบายน้ำเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก ก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม รวมถึงการสร้างพื้นที่รับน้ำ หรือ “แก้มลิง” เพื่อเก็บกักน้ำไว้ชั่วคราวก่อนระบายลงสู่ทางระบายน้ำหลัก (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2565)

ปัญหาการเกิดอุทกภัยของภาคใต้พบว่าเป็นประจำทุกปีและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ โดยมีโอกาสเกิดขึ้นได้ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนมกราคมและบางพื้นที่อาจประสบเหตุการณ์ดังกล่าวมากกว่าหนึ่งครั้งในรอบปีจนกลายเป็นพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับพื้นที่การเกษตรและที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ประชาชนได้รับความเดือดร้อนในหลายพื้นที่โดยสาเหตุน้ำท่วมของภาคใต้ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะการน้ำท่วมแบบฉับพลันน้ำป่าไหลหลาก โดยปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดน้ำท่วมมาจากปริมาณฝนที่ตกหนักมากในระยะเวลาสั้น ซึ่งโดยปกติจะเกิดขึ้นจากอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนรูปของไต้ฝุ่น พายุโซนร้อนโดย สภาพอุทกภัยที่เกิดขึ้นจะรุนแรง เกิดสภาพน้ำหลากอย่างฉับพลันมีสภาพน้ำท่วมในระยะเวลาสั้นๆ โดยเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและสิ้นสุดลงในระยะเวลาอันสั้นไม่ท่วมช้งนานตามลักษณะภูมิประเทศของภาคใต้ นอกจากนี้ยังเกิดขึ้นที่น้ำล้นตลิ่ง แม่น้ำหลังจากมีฝนตกต่อเนื่องกันเป็นเวลานานในหลุมน้ำทำให้สภาพน้ำท่วมมากกว่าความจุของลำน้ำ ซึ่งความรุนแรงของอุทกภัยก็ขึ้นอยู่กับขนาดของแม่น้ำปริมาณและระยะเวลาที่ฝนตก สภาพอุทกภัยที่เกิดขึ้นจากน้ำล้นตลิ่งจะทำให้มีการท่วมช้งเป็นเวลานานกว่านอกจากนี้ภาคใต้ยังได้รับอิทธิพลของน้ำทะเลหนุนบริเวณที่ราบลุ่มตามบริเวณสองฝั่งแม่น้ำที่อยู่ห่างจากปากอ่าวหรือทะเลไม่ไกลนัก โดยระดับน้ำในแม่น้ำบริเวณนั้นมักจะได้รับอิทธิพลจากน้ำขึ้น น้ำลง จากระดับน้ำทะเลหนุนตลอดเวลา น้ำทะเลจะหนุนให้ระดับน้ำในแม่น้ำสูงขึ้นปริมาณน้ำไม่สามารถไหลออกสู่ทะเลได้ดังนั้นเมื่อน้ำที่ไหลหลากลงมาตามแม่น้ำมีปริมาณมากและตรงกับช่วงเวลาทีระดับน้ำทะเลหนุนสูงเกินกว่าปกติก็ยิ่งทำให้เกิดสภาวะน้ำท่วมในพื้นที่การเกษตรและที่อยู่อาศัยโดยถ้าท่วมช้งมากกว่าหนึ่งสัปดาห์ก็จะเกิดการเน่าเสียตามมา (อารีรัตน์ เรือนทอง, 2558)

ประชาชนในตำบลเกาะเปาะ อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรและประมงพื้นบ้าน ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรน้ำและพื้นที่ลุ่มน้ำ ดังนั้นเมื่อน้ำท่วมเป็นประจำทุกปีจึงส่งผลกระทบต่อรายได้ ความมั่นคงทางอาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ราบลุ่มและบางส่วนเป็นพื้นที่รองรับน้ำ จึงมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนที่มีปริมาณน้ำฝนสูง ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมช้งในหลายหมู่บ้าน บางพื้นที่มีระดับน้ำสูงและกระแสน้ำไหลเชี่ยว ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินรวมทั้งอาคารบ้านเรือนที่ไม่มั่นคงอาจถูกน้ำพัดพาเสียหาย นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น การขาดแคลนน้ำสะอาดสำหรับอุปโภคบริโภค ความไม่สะดวกด้านสถานที่สุขา การเกิดโรคที่มากับน้ำท่วม เช่น โรคน้ำกัดเท้า ตลอดจนปัญหาด้านสุขภาพจิตจากความเครียดและความวิตกกังวลในช่วงเกิดภัย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2564) จากสภาพพื้นที่ดังกล่าวพบว่าบางส่วน

ของตำบลเกาะเปาะมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่รับน้ำหรือโครงการแก้มลิง เพื่อช่วยบรรเทาปัญหา น้ำท่วมตามแนวทางการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาพื้นที่ในลักษณะดังกล่าว จำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน การดำรงชีวิต และความเป็นอยู่ ของประชาชนในพื้นที่ หากการดำเนินโครงการขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจก่อให้เกิด ความไม่เข้าใจ ความไม่ยอมรับ และความขัดแย้งภายในชุมชน ส่งผลให้โครงการไม่สามารถดำเนินการได้ อย่างมีประสิทธิภาพและขาดความยั่งยืนในระยะยาว ดังนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาพื้นที่โครงการแก้มลิง โดยครอบคลุมตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น การร่วมวางแผนและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตลอดจนการ ติดตามและประเมินผลโครงการ เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่เป็นไปอย่างสอดคล้องกับบริบทของชุมชน และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2563) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่โครงการแก้มลิงในตำบลเกาะเปาะ อำเภอ หนองจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อทำความเข้าใจรูปแบบ ระดับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชน อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาโครงการแก้มลิงที่มีประสิทธิภาพ สามารถ ลดปัญหาน้ำท่วม เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และก่อให้เกิดความยั่งยืนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำในพื้นที่ต่อไปในอนาคต

ถึงกระนั้นเทศบาลตำบลเกาะเปาะ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ได้มีแนวทางการรับมือกับ เหตุการณ์ อุทกภัยน้ำท่วมในทุก ๆ ปี เช่น ธงแจ้งเตือนภัยน้ำท่วม การจัดเตรียมสถานที่อาหารสำหรับ การอพยพ การเยียวยาหลังจากภัยน้ำท่วม ดังนั้น ปัญหาอุทกภัยในตำบลเกาะเปาะจึงเป็นประเด็นที่มี ความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชน และเป็นความท้าทายต่อการบริหารจัดการขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น การศึกษาและพัฒนาระบบการจัดการอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สามารถลดความเสียหายทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพของประชาชน ตลอดจนสร้างความ มั่นคงและยั่งยืนให้กับชุมชนในระยะยาว

วัตถุประสงค์

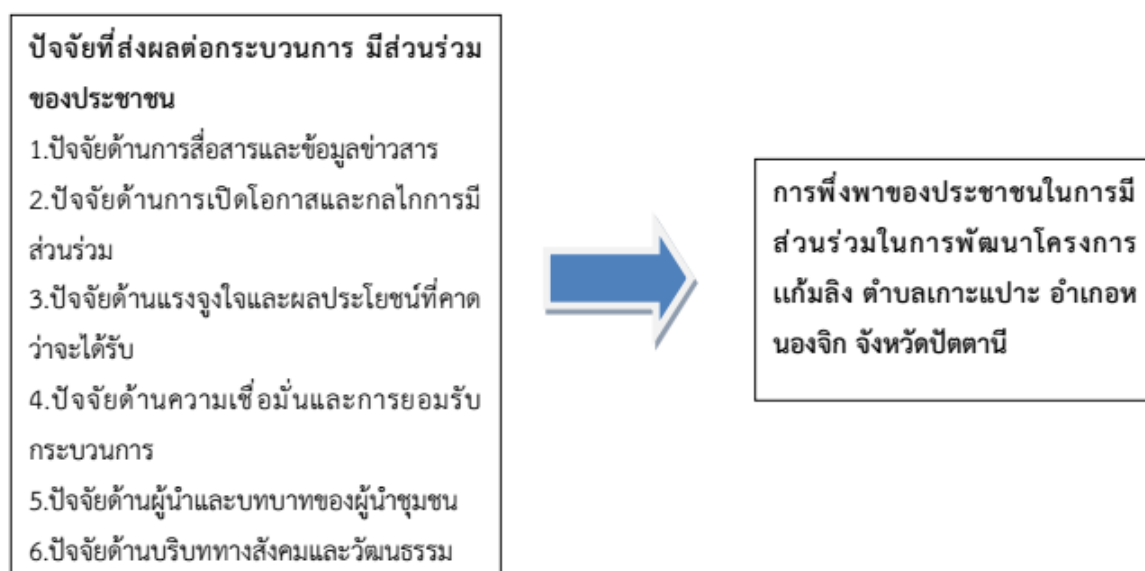
1. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงการแก้มลิงในพื้นที่ตำบล เกาะเปาะ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่ โครงการแก้มลิงให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนในพื้นที่ตำบลเกาะเปาะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การมีส่วนร่วมของเยาวชนในพื้นที่ตำบลเกาะเปาะ ต่อการพัฒนาโครงการแก้มลิงให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม สามารถจำแนกข้อได้ดังนี้

1. ทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาพื้นที่ตำบลเกาะเปาะ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงการแก้มลิงให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงการแก้มลิงในพื้นที่ตำบลเกาะเปาะ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงลึกที่มุ่งเน้นการทำความเข้าใจรูปแบบ ระดับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อย่างรอบด้าน พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเกาะเปาะเหนือ หมู่ที่ 2 บ้านเกาะเปาะใต้ และหมู่ที่ 3 บ้านใหม่ โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการแก้มลิงในพื้นที่ดังกล่าว การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับผลกระทบจากโครงการโดยตรง เพื่อให้

ได้ข้อมูลที่มีความลึกและครอบคลุมมุมมองที่หลากหลาย ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีจำนวนทั้งสิ้น 29 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่ กลุ่มผู้ประกอบการค้าขาย กลุ่มเกษตรกร รวมถึงเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรน้ำ ซึ่งถือเป็นกลุ่มตัวอย่างที่สามารถสะท้อนข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาโครงการได้อย่างครอบคลุม ประเด็นที่ใช้ในการศึกษามุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงการแก้มลิง โดยครอบคลุมตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของโครงการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล รวมถึงการศึกษาปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาโครงการให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนมากยิ่งขึ้น ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลภาคสนาม โดยเครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้จริง ขั้นตอนการเก็บข้อมูลเริ่มจากการขอหนังสือแนะนำตัวจากสาขาวิชารัฐศาสตร์และกฎหมายปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เพื่อขออนุญาตและความร่วมมือจากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง จากนั้นได้มีการนัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และส่งแบบสัมภาษณ์ล่วงหน้าประมาณ 2 วัน เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถเตรียมความพร้อมก่อนการสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลภาคสนามดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและสะท้อนประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ ภายหลังจากเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล จัดบันทึก และจัดหมวดหมู่ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ก่อนนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยพิจารณาตามประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสังเคราะห์ข้อค้นพบที่สะท้อนถึงรูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่

ผลการวิเคราะห์ที่ได้จะถูกนำไปใช้เป็นแนวทางในการเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการโครงการแก้มลิงในตำบลเกาะเปาะ อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการลดปัญหาน้ำท่วม เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนในระยะยาวต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่โครงการแก้มลิงในพื้นที่ตำบลเกาะเปาะ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งตอบวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ (1) ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงการแก้มลิง และ (2) เสนอแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืน ผลการวิจัยสามารถสรุปตามลำดับขั้นตอนของการศึกษาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1 ผลการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงการแก้มลิงในพื้นที่ตำบลเกาะเปาะ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี พบว่า ปัจจัยด้านการสื่อสารและข้อมูลข่าวสารเป็นกลไกสำคัญที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างชัดเจน การถ่ายทอดนโยบายจากส่วนกลางสู่ระดับท้องถิ่นจำเป็นต้องมีความชัดเจน ครบถ้วน และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยเฉพาะโครงการแก้มลิงซึ่งเป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการสื่อสารควรเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส ครอบคลุมด้านเทคนิค งบประมาณ ระยะเวลาดำเนินการ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น พร้อมเปิดโอกาสให้ประชาชนซักถามและแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพควรเริ่มตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของโครงการ ผ่านเวทีประชาคมและการหารือระดับหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนร่วมเสนอความคิดเห็น กำหนดแนวทาง และติดตามการดำเนินงานผ่านคณะทำงานหรือคณะกรรมการตัวแทนชุมชน ทั้งนี้ บริบทของจังหวัดปัตตานีที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา ทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงภาษา เวลา และวิถีชีวิตของประชาชนด้านแรงจูงใจ พบว่าประชาชนได้รับผลกระทบจากปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตและอาชีพ โดยเฉพาะเกษตรกรที่พึ่งพาทรัพยากรน้ำ โครงการแก้มลิงจึงถูกมองว่าเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความมั่นคงด้านน้ำและลดความเสียหายทางเศรษฐกิจ หากโครงการสามารถแสดงผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะปลูกหรือสร้างรายได้ในพื้นที่ จะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อโครงการเกิดจากกระบวนการที่โปร่งใส เปิดเผยและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีบทบาทตั้งแต่การวางแผนจนถึงการติดตามประเมินผล ซึ่งช่วยสร้างความไว้วางใจต่อหน่วยงานภาครัฐและลดความขัดแย้งในระยะยาว นอกจากนี้ บทบาทของผู้นำชุมชนยังเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม เนื่องจากผู้นำที่มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส และเข้าใจบริบทพื้นที่สามารถเป็นตัวกลางในการประสานงานระหว่างภาครัฐกับประชาชน และสร้างบรรยากาศความร่วมมือในชุมชน อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและเวลาถือเป็นข้อจำกัดสำคัญ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ไม่แน่นอนและต้องให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพ กิจกรรมการมีส่วนร่วมจึงควรกำหนดให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ขณะเดียวกัน เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ไลน์และเฟซบุ๊ก

มีบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว แต่ยังคงควรใช้ควบคู่กับช่องทางดั้งเดิมเพื่อให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มและลดความเสี่ยงจากข้อมูลที่คลาดเคลื่อน

2. แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่โครงการแก้มลิงในตำบลเกาะเปาะ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี ควรมุ่งสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่เป็นระบบ ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของพื้นที่ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดโครงการแก้มลิงซึ่งเป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการน้ำอย่างสมดุลและยั่งยืน การดำเนินงานควรเริ่มจากการพัฒนาระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเข้าถึงได้ง่าย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำข้อมูลโครงการให้มีความชัดเจน ครอบคลุมด้านเทคนิค งบประมาณ ระยะเวลา ดำเนินการ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น พร้อมเปิดโอกาสให้ประชาชนซักถามและแสดงความคิดเห็นผ่านเวทีประชาคม การประชุมกลุ่มย่อย และช่องทางสื่อสารออนไลน์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและลดความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ควบคู่กับการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของโครงการ ทั้งในด้านการวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดแนวทางพัฒนา และการตัดสินใจในประเด็นสำคัญ โดยอาจจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่มีตัวแทนจากกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มสตรี เยาวชน และเกษตรกร เพื่อสะท้อนความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนให้มีความรู้ด้านการบริหารจัดการน้ำ การสื่อสารสาธารณะ และการจัดการความขัดแย้ง เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐกับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านแรงจูงใจ ควรแสดงให้เห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมของโครงการ เช่น การลดปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้ง การเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะปลูก หรือการสร้างรายได้เสริมในชุมชน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ขณะเดียวกัน การออกแบบกระบวนการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมและศาสนาของจังหวัดปัตตานี โดยกำหนดช่วงเวลาการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และเคารพต่อขนบธรรมเนียมประเพณีในพื้นที่ นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีสื่อสาร เช่น กลุ่มไลน์หรือเฟซบุ๊ก ควรดำเนินควบคู่กับช่องทางสื่อสารแบบดั้งเดิม เช่น เสียงตามสายหรือการประชุมหมู่บ้าน เพื่อให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มวัย สุดท้ายควรกำหนดระบบติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมตรวจสอบความก้าวหน้าและสะท้อนปัญหาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะช่วยสร้างความโปร่งใส ความไว้วางใจ และลดความขัดแย้งในระยะยาว อันจะนำไปสู่การพัฒนาโครงการแก้มลิงในพื้นที่ตำบลเกาะเปาะให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนต่อชุมชนในอนาคต

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงการแก้มลิง พื้นที่ตำบลเกาะเปาะ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และเสนอแนวทางส่งเสริมให้การมีส่วนร่วมเกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่กำหนดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การสื่อสารข้อมูลที่ชัดเจน โปร่งใส และครบถ้วน โดยเฉพาะการอธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอนดำเนินงาน งบประมาณ และผลกระทบของโครงการอย่างตรงไปตรงมา โครงการแก้มลิงซึ่งเป็นแนวพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน พร้อมเปิดโอกาสให้เกิดการสื่อสารแบบสองทาง เพื่อให้ชุมชนสามารถซักถาม เสนอความคิดเห็น และร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มตั้งแต่ระยะต้นของโครงการ ครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน ไปจนถึงการติดตามและประเมินผล โดยมีกลไก เช่น เวทีประชาคมและคณะกรรมการชุมชน เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ ขณะเดียวกัน แรงจูงใจด้านผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมีบทบาทสำคัญ ประชาชนให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้ง การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และความมั่นคงด้านรายได้ ความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานภาครัฐและบทบาทของผู้นำชุมชนที่มีความโปร่งใสและเข้าใจบริบทพื้นที่ เป็นอีกปัจจัยที่ช่วยประสานความร่วมมือและลดความขัดแย้งในชุมชน

จากผลการวิจัยดังกล่าว สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการบริหารจัดการน้ำ รวมถึงโครงการพัฒนาชุมชนด้านอื่น ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะโครงการที่มีลักษณะเป็นสาธารณประโยชน์และเกี่ยวข้องกับทรัพยากรส่วนรวม ทั้งนี้ แนวทางสำคัญที่ควรนำไปใช้ ได้แก่ การสร้างระบบการสื่อสารที่มีความชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ การเปิดเผยข้อมูลอย่างครบถ้วนตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนจนถึงการประเมินผล ตลอดจนการจัดเวทีสาธารณะเพื่อรับฟังความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง กลไกดังกล่าวจะช่วยลดความคลาดเคลื่อนของข้อมูล สร้างความเข้าใจร่วมกัน และเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ การเสริมสร้างศักยภาพผู้นำชุมชนถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน ผู้นำที่มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทท้องถิ่น และมีทักษะด้านการสื่อสารและการประสานงาน จะสามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐกับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักรู้ในสิทธิ หน้าที่ และบทบาทของตนเองในกระบวนการพัฒนา ขณะเดียวกัน ควรเชื่อมโยงโครงการบริหารจัดการน้ำเข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตร การส่งเสริมอาชีพที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ หรือการสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน เพื่อให้ประชาชนเห็นผลลัพธ์ที่จับต้องได้และเกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากการศึกษาศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงการแก้มลิงในพื้นที่ตำบลเกาะเปาะ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ผลการศึกษาศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงการแก้มลิงในพื้นที่ตำบลเกาะเปาะ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในตำบลเกาะเปาะ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี มีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการแก้มลิงในหลายรูปแบบ ทั้งการรับรู้ข้อมูล การเข้าร่วมประชุม การแสดงความคิดเห็น และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน โดยเฉพาะในขั้นตอนการรับทราบปัญหาทุกภัยและการร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในระดับการตัดสินใจเชิงนโยบายยังอยู่ในวงจำกัด โดยบทบาทหลักยังเป็นของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สะท้อนว่าการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นลักษณะ “ร่วมรับรู้และร่วมปฏิบัติ” มากกว่าการ “ร่วมกำหนดทิศทาง” โครงการผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมที่เน้นกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับประโยชน์ ซึ่งเป็นหลักสำคัญของโครงการแก้มลิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่มุ่งให้ประชาชนมีบทบาทในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ของตนเอง ดังนั้น แม้ประชาชนจะมีส่วนร่วมในระดับหนึ่ง แต่ควรส่งเสริมกลไกที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนการวางแผนและตัดสินใจมากขึ้น เพื่อให้โครงการเกิดความยั่งยืนและสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับกับ สุวรรณธาดา และคณะ (2567) ที่พบว่าการพัฒนาทรัพยากรหรือกิจกรรมชุมชนจำเป็นต้องเปิดพื้นที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งการรับรู้ การเสนอความคิดเห็น และการร่วมดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของโครงการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เสริมสถาน และคณะ (2567) ที่ระบุว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐเป็นกลไกสำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยประชาชนมักมีบทบาทในระดับการรับรู้ข้อมูลและการร่วมดำเนินกิจกรรม ขณะที่บทบาทในการกำหนดนโยบายยังอยู่ในขอบเขตของหน่วยงานรัฐเป็นหลัก รวมทั้งแนวคิดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชนที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการวางแผนและดูแลทรัพยากรในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการน้ำและสร้างความยั่งยืนของชุมชนได้ในระยะยาว ดังนั้น แม้ประชาชนจะมีส่วนร่วมในระดับหนึ่ง แต่การพัฒนาโครงการแก้มลิงควรส่งเสริมกลไกที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนการวางแผนและการตัดสินใจมากขึ้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการร่วมกันของชุมชน

เมื่อเชื่อมโยงกับหลักการของโครงการแก้มลิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่มุ่งให้ประชาชนมีบทบาทในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ของตนเอง จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในตำบล

เกาะเปาะควรวาดำเนินควบคู่กันทั้งสองมิติ คือ มิติด้านโครงสร้างกระบวนการ (เปิดโอกาสให้ร่วมวางแผน และตัดสินใจ) ตามแนวคิดของประชัย และมิติด้านจิตสำนึกและคุณค่าร่วม (ปลูกฝังความรับผิดชอบต่อส่วนรวม) ดังนั้น การประยุกต์ใช้ทั้งสองทฤษฎีร่วมกันจะช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมจาก “การเข้าร่วมกิจกรรม” ไปสู่ “การร่วมกำหนดอนาคตของชุมชน” ทำให้โครงการแก้มลิงในตำบลเกาะเปาะ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี มีความเข้มแข็ง โปร่งใส และยั่งยืนในระยะยาวอย่างแท้จริง

เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่โครงการแก้มลิงให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนในพื้นที่ตำบลเกาะเปาะ

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงการแก้มลิงในพื้นที่ตำบลเกาะเปาะ ควรเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการอย่างต่อเนื่อง การเปิดเวทีประชาคมให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และการส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนี้ ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงาน ตลอดจนการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการอย่างแท้จริง ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารที่ชัดเจน โปร่งใส และการสร้างความเชื่อมั่นระหว่างภาครัฐกับประชาชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การมีส่วนร่วมเกิดประสิทธิภาพ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม และแนวคิดโครงการแก้มลิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่มุ่งเน้นความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ดังนั้น การพัฒนาโครงการให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืน ควรเสริมสร้างศักยภาพชุมชน สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจมากยิ่งขึ้น เพื่อให้โครงการสามารถตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่ได้อย่างแท้จริงและต่อเนื่องในระยะยาว สอดคล้องกับ ภูเนตร จันทรจิตร และคณะ (2566) พบว่า การจัดการทรัพยากรน้ำให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีบทบาทตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล นอกจากนี้ การสร้างความรู้และการเรียนรู้ร่วมกันภายในชุมชนยังช่วยให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำ เกิดความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ของตนเอง และนำไปสู่การจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วชิราภรณ์ วิมานรัมย์ (2567) ยังระบุว่า การเปิดเวทีประชาคมและการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำในชุมชน จะช่วยให้ประชาชนเกิดความตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงจึงควรมุ่งเน้นการสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจ และการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้การพัฒนาโครงการสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่และเกิดความยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การพัฒนาระบบการสื่อสารข้อมูลโครงการ ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และสร้างระบบการสื่อสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนให้มีความชัดเจน โปร่งใส และต่อเนื่อง โดยใช้ทั้งช่องทางประชาคม สื่อชุมชน และสื่อออนไลน์ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึงและสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างสะดวก
2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของโครงการ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน
3. การบูรณาการองค์ความรู้ท้องถิ่นกับองค์ความรู้ทางวิชาการ ควรส่งเสริมการนำองค์ความรู้จากชุมชน เช่น ประสบการณ์การจัดการน้ำ มาผสมผสานกับองค์ความรู้ทางวิชาการ โดยเปิดพื้นที่ให้ภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วม
4. การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน ควรสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการประสานงาน ถ่ายทอดข้อมูล และสร้างความเข้าใจระหว่างภาครัฐกับประชาชน เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นและลดความขัดแย้งในพื้นที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาปัจจัยเชิงลึกที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม ศาสนา ภาวะผู้นำ และความไว้วางใจต่อภาครัฐ เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
2. การศึกษาการมีส่วนร่วมของกลุ่มเฉพาะ ควรแยกศึกษากลุ่มเป้าหมาย เช่น เยาวชน สตรี เกษตรกร และผู้นำศาสนา เพื่อวิเคราะห์รูปแบบและแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่มอย่างเฉพาะเจาะจง
3. การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในพื้นที่อื่นที่มีโครงการแก้มลิง เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงาน และนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ศึกษา
4. การติดตามผลในระยะยาว ควรมีการศึกษาติดตามผลโครงการในระยะ 3-5 ปี เพื่อประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และประสิทธิภาพในการลดปัญหาอุทกภัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2564). *คู่มือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำหรับประชาชน*. กระทรวงมหาดไทย.
- ภูเนตร จันทร์จิตร และคณะ. (2566). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน. *วารสารการพัฒนาชุมชน*, 15(2), 45-60.
- วชิราภรณ์ วิมานรัมย์. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำในระดับชุมชน. *วารสารรัฐศาสตร์และการบริหารท้องถิ่น*, 8(1), 73-88.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2563). *โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ*. สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2565). *แก้มลิง: วิทยาศาสตร์กับโครงการในพระราชดำริ รัชกาลที่ 9*.
- สุวรรณธาดา และคณะ. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 12(1), 101-118.
- เสริมสถาน และคณะ. (2567). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น. *วารสารการบริหารภาครัฐและการพัฒนา*, 10(2), 55-70.
- อารีรัตน์ เรือนทอง. (2558). *การจัดการอุทกภัยในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.